

מבוא לתושבע"פ – אתגרים ומטרות

הרב יהודה זולדן, מפמ"ר תלמוד תושב"ע
השתלמות מקוונת
תשרי תשע"ג

רמב"ם הקדמה לפרק חלק, פרק עשירי ממסכת סנהדרין- י"ג עיקרי האמונה

והיסוד השמיני הוא תורה מן השמים, והוא שנאמין שכל התורה הזו הנמצאת בידינו היום הזה היא התורה שניתנה למשה, ושהיא כולה מפי הגבורה, כלומר שהגיעה אליו כולה מאת ה' ... וכן פירושה המקובל גם הוא מפי הגבורה. וזה שאנו עושים היום צורת הסוכה והלולב והשופר והציצית והתפילין וזולתם, היא עצמה הצורה שאמר ה' למשה ואמר לנו, והוא [משה רבנו] רק מוביל שליחות נאמן במה שהביא. והדבור המורה על היסוד הזה השמיני הוא אמרו: "בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי" (במדבר טז, כח)

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד א

ואמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש: מאי דכתיב: "ואתנה לך את
לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם" (שמות כד, יב)?
"לוחות" - אלו עשרת הדברות.

"תורה" - זה מקרא.

"והמצוה" - זו משנה.

"אשר כתבתי" - אלו נביאים וכתובים.

"להורותם" - זה תלמוד.

מלמד שכולם נתנו למשה מסיני.

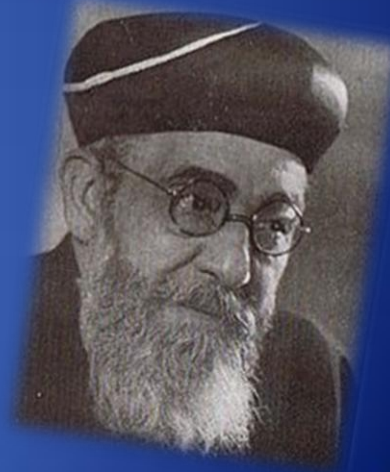
ויקרא רבה (וילנא) פרשה כב, א

ר' יהושע בן לוי אמר:מקרא, משנה, הלכות, תלמוד, תוספתות, אגדות,
ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו, כולן נאמרו למשה בסיני,
שנאמר: "יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא" (קהלת א, י), חבירו משיב עליו:
"כבר היה לעולמים אשר היה מלפנינו" (שם).

הרב משה חיים לוצאטו, רמח"ל, אדיר במרום, חלק ראשון, עמ' ע-עא

ותדע, שאפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ניתן למשה בסיני (ויקרא רבה כב, א). והיינו, כי מה שהוא אמת בתורה, צריך הכל לצאת כך בסוד סיני ומשה. והנה באותו הזמן [מתן תורה], ניתן בגלוי לישראל החלק שהיה ראוי להם. ובכל הדורות יש חלק שראוי להתגלות על ידי תלמידי חכמים. והכל צריך להיות ע"י משה בסוד: "זכרו תורת משה עבדי" (מלאכי ג, כב). כי הוא מתלבש בנשמות תלמידי החכמים ועל ידו מתחדשת התורה, והוא סוד: "הדברים שמחים כנתינתן מסיני" (שיר השירים רבה א, ב). ואודיעך בכאן סוד גדול. כי הנה ודאי כל אחד נוטל חלקו בתורה. ונמצא שסיני אינו נשלם אלא כשכל אחד בא לעולם וגילה חלקו, ואם כן מי שבא לעולם ולא נשתדל בתורה לגלות חלקו, אין התורה נשלמת.

הרב חיים בן עטר, אור החיים הקדוש, ויקרא יג, לו

וראיתי ליישב מאמרי רז"ל שאמרו (ויקרא רבה כב, א) שלא היה דבר שלא נמסר למשה בסיני, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. ואמרו במקום אחר כי רבי עקיבא היה דורש מה שלא ידע משה (מנחות כט ע"ב), וכן כמה מאמרים שדומים לזה.

ונראה כי ישוב המאמרים הוא, כי הן אמת שכל דבר תורה נאמר למשה ואין חכם יכול לדעת יותר ממה שידע משה, והגם שתצרף כל דורות ישראל מיום מתן תורה עד שתמלא הארץ דעה אין חידוש שלא ידעו משה. אבל ההפרש הוא כי משה נתן לו ה' תורה שבכתב ותורה שבעל

פה, **והנה האדון ב"ה בחכמתו יתברך רשם בתורה שבכתב כל תורה שבעל פה שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן לו בעל פה היכן הוא רמוז בתורה שבכתב. וזו היא עבודת**

בני ישראל עמלי תורה שיישבו ההלכות שנאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כולן יתנו להם מקום בתורה שבכתב. ולזה תמצא באו התנאים וחברו תורת כהנים וספרי וכו', וכל דרשתם בכתובים אינם אלא על פי ההלכות והלבישום בתורת ה' תמימה

שבכתב, ואחריהם ועד היום זו היא עבודת הקודש בני תורה לדייק המקראות וליישבם על פי המאמרים שהם תורה שבעל פה, וזו היא עבודת התורה הנקראת ארץ החיים. וענין זה לא נמסר למשה כולו לדעת כל תורה שבעל פה היכן היא כולה רמוזה בתורה שבכתב. ולזה אמרו רז"ל שדרש רבי עקיבא דרשות שלא ידעם משה, אין הכוונה שלא ידע משה עקרון של דברים הלא ממנו הכל, אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. אלא שלא ידע סמיכתם ודיוקם היכן רמוזים בתורה.

הרב אברהם אלקנה כהנא
שפירא, מנחת אברהם חלק א
עמ' א

בהקדמה למשנה תורה כותב הרמב"ם על מסירת תורה שבעל פה, ע"י מעתיקי השמועה וחכמי המסורות שבכל הדורות וכתב שמותיהם של ראשי חכמי המסורה והקבלה גדולי כל דור בזמן בית ראשון, ושני ולאחריהם, ומנה מרב אשי ועד משה רבינו ארבעים דור, ומסיים: "ומשה רבנו מפי הגבורה, נמצא כולם מה' אלוקי ישראל". והנה אין כוונת הרמב"ם בהקדמה לכתוב דברי הימים, אלא כל ענין זה של מסורת התורה הם גופי תורה ויסודי אמונה, ויש ללומדם כפי שלומדים שאר דברי תורה. והראב"ד השיג שבע השגות על ההקדמה.

יישום:

• היכרות עם ספר שו"ת\ תחומין

• להביא לכיתה; לספר מעט על המחבר; השפעה של פסיקותיו; במה עוסק הספר; לקרוא מעט מתוכן הענינים.

• לקחת לספריה של בית הספר, ישיבה, בית כנסת

• תקליטורים: פרויקט השו"ת, אוצר החכמה, היברובוקס וכד' – לחפש נושא

• אתרי שו"ת- כיפה, מורשת

• כניסה לאתרים של מכוני מחקר יישומיים- אתר מכון התורה והארץ, מכון צומת, מכון כת"ר, וכד'

